

Интервју: Валентин Инцко, специјални представник Европске уније и високи представник у БиХ

Бета: За кратко вријеме, пратећи Ваш рад, медији примјећују да је Ваша политика потпуно другачија од политике коју су водили Ваши претходници. (На примјер, посјетили сте Савјет министара БиХ са шалом државе БиХ. Били сте на утакмици репрезентације БиХ и бодрили играче...) Колико је за напредак ове земље важно да се у цијелој БиХ пробуди осјећај патриотизма према држави? И да ли на неки индиректан начин покушавате управо то да пробудите, најприје код наших политичара, али и код грађана?

Валентин Инцко: Једноставно сам сретан што је БиХ побиједила у тој утакмици и то са таквим резултатом и тај шал ће ми свакако остати драг сувенир и лијепо подсјећање. Оно што сам и наглашавао након утакмице је чињеница да су најважнији успјеси они које остварите властитим снагама. То је за мене главна порука. Једино када играте као тим можете побиједити.

Што се тиче патриотизма, можемо ми причати шта хоћемо, али то је веома важан лични осјећај сваког појединца, нешто што га на неки начин одређује. Спорт и култура су области којемогу помоћи јачању поноса према својој домовини, поготово када се постижу добри резултати. Мислим да се овдје често патриотизам криво интерпретира и искориштава за неке политичке игре. Постоје разне врсте патриотизма и све могу бити позитивне, а не негативне као што их неки представљају. Ако волите свој град, село, општину, кантон или ентитет – и то је патриотизам. Но, то не значи да мрзите друге, мржња није патриотизам. Логично је да патриотизам може допринијети бољитку: ако волите своју земљу, логично је да желите да она иде напријед, да буде боља и љепша, да budete поносни на њу. С друге стране, и

држава мора радити на томе да подстакне осјећај патриотизма својих грађана, да буду поносни на њу. А то мора радити тако што ће се трудити да оквирно омогући радна мјеста, добру здравствену заштиту, добре школе и факултете, путеве, што ће им омогућити да се осјећају удобно у својој земљи.

Бета: Какви су ваши закључци на почетку мандата у БиХ. У каквом “стању” затичете БиХ? Односно, да ли БиХ оваква каква тренутно јесте, може очекивати ускоро чланство у ЕУ?

Валентин Инцко: Мислим да је БиХ направила позитивне помаке, притом мислим на Прудски процес, рјешење статуса Брчког, почетак пописа државне имовине, и друге реформе. Политички дијалог и компромис који су започети у Пруду морају бити настављени, такође, требало би да буду и проширени како би добили што ширу подршку у Парламенту и јавности. Тај процес је веома важан зато што је то домаћи пут договора и компромиса. Само на тај начин је могуће постићи напредак. Људи у БиХ то заслужују.

Што се тиче чланства у Европској унији и када ће се БиХ придружити том клубу земаља, првенствено је питање за вас. Процес европских интеграција је у основи једноставан. Испуните услове који су за све исти. Тако да је сам темпо придружења на вама. Један од примјера је Хрватска која је овај процес почела скоро истовремено када и БиХ, 2000. године. Данас је својим напорима постала чланица НАТО савеза и близу је да постане и чланица ЕУ. Европска унија стално понавља да је спремна, што је и потписала као дио Споразума о стабилизацији и придруживању. Од БиХ се очекује исто што се очекивало и од других земаља које су хтјеле постати чланице ЕУ. Ви сте ти који желите да се придружите и онда када испуните све услове који су за то потребни, врата ЕУ ће бити отворена. Спреман сам се и сам више ангажовати да БиХ испуни услове. Као што знате, ја имам и функцију специјалног представника ЕУ за БиХ.

Бета: Који је конкретно први проблем или ситуација коју намјеравате рјешавати у БиХ?

Валентин Инцко: Моји краткорочни приоритети су директно везани за испуњавање циљева и услова (5+2) које је поставио Савјет за имплементацију мира како би се мисија ОНР-а трансформисала у мисију специјалног представника ЕУ. У том контексту, проналажење прихватљивог и одрживог рјешења за распоdjелу државне имовине је jедан од преосталих пет циљева. Недавном одлуком Савјета министара БиХ о формирању Комисије за попис имовине је учињен први важан корак који осигурава да Босна и Херцеговина има имовину која jоj је потребна да би ефикасније функционисала.

Попис имовине чије обављање се покреће одлуком Савјета министара ће служити као основа за међувладин споразум о државној имовини. Паралелно са овим активностима, Комисија за државну имовину сада треба да заврши Нацрт закона о државној имовини за усвајање у Парламенту БиХ. Рјешавање овог питања ће показати да су политичари ове земље спремни да нађу заједничка рјешења и донесу одлуке у корист свих грађана БиХ. Надам се да ће се процес завршити чим прије.

Што се тиче дугорочнијих приоритета, сматрам да се демократија не може градити на празним стомацима. Тако да је кључно да се покрену неке значајне економске активности. Ја сам у том погледу спреман дати све од себе да помогнем.

Бета: Да ли актуелни политичари у БиХ заиста могу одвести БиХ ка ЕУ? Заправо, какви су ваши утисци – да ли постојећа политичка елита може и жели да превазиђе бремене подјела, сукоба и несугласица?

Валентин Инцко: За мене је Прудски процес, који није перфектан, ипак jасан сигнал да БиХ може да пронађе домаћа рјешења за своје проблеме. Ја бих желио да политичари у БиХ схвате да су дијалог и компромис кључне ријечи за бољитак цијеле земље. Не можете политику водити на начин да ако ви

нешто добијете, онај са друге стране стола обавезно нешто изгуби. Напротив, морате радити тако да сви добијете.

Па сама Европска унија којој БиХ тежи је заснована на дијалогу и компромису. Без тога би било немогуће било шта постићи. Замислите само када би 27 архитеката градило једну зграду: свако од њих би сигурно имао свој нацрт. Али, када би свако радио искључиво оно што њему одговара, та би се зграда срушила и прије него што би била подигнута. То је нешто о чему сви лидери у БиХ треба добро да размисле. Ако 27 различитих држава може пронаћи рјешење које свима одговара, не мислим да је немогуће у БиХ са три народа постићи то исто.

Бета: Према Вашој процјени, који су тренутно највећи проблеми који не дозвољавају напредак БиХ ка евро-атлантским интеграцијама?

Валентин Инцко: Највећи проблем је спорост којом се ствари у БиХ рјешавају, чак и кадасу у питању неке чисто техничке ствари! Колико већ мјесеци БиХ нема челног човјека Дирекције за европске интеграције, на примјер? Зашто БиХ касни са штампањем биометријских пасоша? Таквих примјера има још више. И све су то непотребна одгађања и губљење времена. Ни једно питање, ни један услов који БиХ мора испунити како би кренула ка ЕУ неће нестати ако га игноришете! Кад-тад, ма колико одгађали и ма колико га заобилазили, он ће се појавити, зато је боље радити одмах.

Бета: Колико економска криза може продубити проблеме у БиХ и региону? Сматрате ли да је власт у БиХ дала адекватан одговор на рецесију? Иако није Ваш мандат, али да ли ћете можда покушати да сугеришете рјешења везана за економију и финансије?

Валентин Инцко: Сасвим је извјесно да ће свјетска економска криза имати посљедица и у БиХ. Сва предвиђања говоре о томе да ће криза погодити и источну Европу, иако са закашњењем. Ако ваши главни трговински партнери и инвеститори сносе посљедице

глобалне рецесије, не можете очекивати да ће увозити вашу робу или инвестирати у вашој земљи у истој мјери као раније.

Босанскохерцеговачка економија се мора што прије модернизовати и припремити за свјетску тржишну утакмицу. У БиХ има много неискориштених талената, извршних стручњака и ван земље, који само чекају шансу да својим снагама и својим знањем помогну у економском опоравку БиХ. Пружите им могућност да се врате уклањањем административних и других препрека.

Споразум о стабилизацији и придруживању између БиХ и ЕУ зацртао је пут. Законска рјешења за све главне области већ постоје на европском нивоу, само их треба усвојити и у БиХ. Томе треба посветити више пажње. Грађани БиХ од својих изабраних представника очекују да се они првенствено посвете економском бољитку. Треба говорити и о политичким и друштвеним питањима, али прво треба ојачати стандард грађана да људи знају зашто раде.

Бета: Каквом оцјењујете чињеницу да политичари у Федерацији БиХ не желе да се ОНР затвори, док политичари у РС то желе? Да ли је БиХ спремна за затварање ОНР-а? И да ли постоји реална могућност нових сукоба уколико се ОНР затвори, НАТО и EUFOR смање своје присуство?

Валентин Инцко: Да ли је БиХ спремна за затварање ОНР-а, одлучиће Савјет за имплементацију мира у складу са властитим процјенама. Та је одлука у рукама Савјета за имплементацију мира, а не у рукама политичара у БиХ. Ја мислим да треба престати са шпекулацијама на ту тему и концентрисати се на посао који морамо урадити.

Мислим да не постоји реална могућност новог сукоба у БиХ, никоме више није до тога. Но, међународна заједница помно прати ситуацију и спремна би била да реагује. У то не треба сумњати. Данас је потребно да се сви окрену будућности, а не прошлости која треба да се поштује. БиХ има нови приоритет, а то је Европска унија, јер је то гаранција за стабилност,

слободу кретања, инвестиције, благостање и нормалан живот.